

وضعیت کارآموزی در عرصه از دیدگاه دانشجویان سال آخر کارشناسی اتاق عمل و هوشبری یاسوج

نویسندگان:

زینب محمودی^۱، فاطمه محمودی^۲، آسیه مبارکی^۱، حسین مردان پرور^{۳*}

۱- گروه هوشبری، دانشکده ی پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران
 ۲- گروه مامایی، دانشکده ی پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران
 ۳- کمیته ی تحقیقات دانشجویی، دانشکده ی پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

Journal of Education and Ethics in Nursing, Volume 3, Number 3, Fall 2014

چکیده:

مقدمه: کارآموزی در عرصه در دستیابی دانشجویان به توانمندی های حرفه ای نقش اساسی دارد. با توجه به اهمیت نظرات دانشجویان در فرآیند آموزش برای ارتقاء سطح کیفی آموزش بالینی، پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت کارآموزی در عرصه از دیدگاه دانشجویان سال آخر کارشناسی اتاق عمل و هوشبری انجام پذیرفت.

روش کار: پژوهش حاضر توصیفی- مقطعی است که بر روی ۵۹ نفر از دانشجویان سال آخر اتاق عمل و هوشبری دانشکده ی پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج در سال ۱۳۹۳ انجام شد. نمونه ی بررسی همان جامعه ی پژوهش است. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ی محقق ساخته می باشد که پایایی و روایی آن به تأیید رسیده بود. این پرسشنامه شامل دو بخش اطلاعات دموگرافیک و نظرات دانشجویان درباره ی کارآموزی در عرصه بود. داده های جمع آوری شده به وسیله ی نرم افزار SPSS و روش های آماری توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: یافته ها نشان داد ۲۸/۸ درصد از دانشجویان وضعیت کارآموزی در عرصه را در سطح ضعیف، ۲۳/۷۲ درصد در سطح متوسط و ۴۷/۴۸ درصد در سطح خوب بیان نمودند که ۴۲/۳۷ درصد از واحدهای مورد پژوهش، حیطه ی مدرس را ضعیف، ۵۴/۲۳ درصد حیطه ی فراگیر را ضعیف و ۸۹/۸۳ درصد (۵۳ نفر) نیز حیطه ی محیط را ضعیف ارزیابی نموده اند. بین جنس، رشته ی تحصیلی و معدل کل دانشجویان با وضعیت کارآموزی در عرصه اختلاف معنادار آماری مشاهده نشد ($p > 0.05$).

نتیجه گیری: بر اساس یافته های این پژوهش، پیشنهاد می گردد برای ارتقاء کیفیت این دوره تقویت برنامه های موجود و تأمین نیروی انسانی با تجربه و امکانات رفاهی برای محیط بالین و تأمین محیط های آموزشی استاندارد برای کارآموزی مورد تأکید قرار گیرد.

واژگان کلیدی: کارآموزی در عرصه، دیدگاه، دانشجویان اتاق عمل، دانشجویان هوشبری

J Educ Ethics Nurs 2014;3(3):9-13

مقدمه:

در عصر حاضر، آموزش عامل تغییر و پیشرفت اجتماعی شناخته شده، به گونه ای که همراه با پیشرفت های علوم و فنون، آموزش نیز تغییرات شگرفی داشته است [۱]. آموزش بالینی بخش اساسی و مهم آموزش دانشجویان علوم پزشکی است. در این نوع آموزش، دانشجویان در تعامل با مربی و محیط مفاهیم آموخته شده را در حیطه ی عمل به کار می گیرند [۲].

ارزش آموزش بالینی ایده آل در توسعه ی فردی و حرفه ای و همچنین کسب دانش کافی بر اساس پیشرفت های علمی روز و برآورده کردن نیازهای مددجو در آموزش بالینی غیر قابل انکار است [۳،۴]. به عقیده ی علمای علم آموزش، یک فعالیت آموزشی نتیجه ی تأثیر چهار عامل: مدرس (Teacher)، فراگیر (Lerner)، محتوای درس (content) و شرایط زمانی و مکانی محل تدریس (cotext) می باشد [۵،۴]. هدف نهایی آموزش گروه علوم پزشکی در دوره های کارآموزی و کارآموزی در

* نویسنده مسئول، نشانی: اصفهان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دانشکده ی پرستاری و مامایی، گروه پرستاری

تلفن تماس: ۰۹۳۹۷۲۶۶۱۶۸
پست الکترونیک: h.mardanparvar@nm.mui.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۳/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۱۴

تشکیل می دهند. با توجه به کم بودن تعداد نمونه ها از روش نمونه گیری سرشماری استفاده شد. جهت گردآوری داده ها، از پرسشنامه‌ی محقق ساخته استفاده گردید. به منظور تأیید روایی، پرسشنامه در اختیار ۱۰ تن از صاحب نظران دانشگاه علوم پزشکی یاسوج قرار گرفت. برای تأیید پایایی، پرسشنامه در یک پژوهش مقدماتی در اختیار ۲۵ نفر از دانشجویان قرار گرفت و پایایی آن نیز با آزمون مجدد ($r = 0/89$) تأیید گردید. جهت تعیین میزان ارزیابی نظرات دانشجویان جمعاً ۴۰ سؤال در نظر گرفته شده و معیار سنجش و نمره بندی گزینه ها به صورت کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم بوده است. گزینه ها از ۱ تا ۵ نمره گذاری شد. حداقل نمره ۴۰ و حداکثر نمره ۲۰۰ بود. پرسشنامه در سه حیطه‌ی محیط بالینی (۱۴سوال)، فراگیر (سوال ۲۰) و مدرس (۶ سوال) حیطه بندی گردید. ارزیابی نظرات دانشجویان پس از امتیازگذاری در سه سطح: ضعیف (کسب ۵۰ درصد نمره ی کل)، متوسط (کسب ۵۰-۷۰ درصد نمره ی کل) و خوب (کسب ۷۰-۱۰۰ درصد نمره ی کل) قرار گرفت. پس از جلب رضایت واحدهای مورد پژوهش برای تکمیل پرسشنامه راهنمایی های لازم داده شد. بعد از جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه، اطلاعات به دست آمده از نظر کامل بودن کنترل گردیدند و سپس داده‌ها مطابق کدگذاری قبلی توسط کامپیوتر و با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ی ۱۸ مورد تحلیل قرار گرفت و در تجزیه و تحلیل از روش‌های توصیفی و همچنین روش‌های آماری استنباطی استفاده گردید.

یافته ها:

تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد از ۵۹ نفری که در این پژوهش شرکت داشته اند و اطلاعات آنها در جدول ۱ آمده است. ارزیابی نظرات دانشجویان پس از امتیاز گذاری در سه سطح: ضعیف (کسب ۵۰ درصد نمره ی کل)، متوسط (کسب ۵۰-۷۰ درصد نمره ی کل) و خوب (کسب ۷۰-۱۰۰ درصد نمره ی کل) قرار گرفت. بر اساس این نتایج ۲۸/۸ درصد (۱۷ نفر) از دانشجویان وضعیت کارآموزی در عرصه را در سطح ضعیف، ۲۳/۷۲ درصد (۱۴ نفر) در سطح متوسط و ۴۸/۴۸ درصد (۲۸ نفر) در سطح خوب بیان کردند. همچنین نظرات دانشجویان در سه حیطه‌ی «محیط بالینی»، «فراگیر» و «مدرس» نیز مورد بررسی قرار گرفت که ۴۲/۳۷ درصد (۲۵ نفر) از واحدهای مورد پژوهش حیطه مدرس (حمایت مربی از دانشجو و همکاری پرسنل متخصصین با دانشجو) را ضعیف، ۵۴/۲۳ درصد (۳۲ نفر) حیطه فراگیر (مشخص نبودن شرح وظایف دانشجویان و انتظارات دانشجو از محیط بالین) را ضعیف عنوان نمودند.

عرصه، توسعه ی تقویت نگرش اجتماعی و آماده سازی دانشجو برای قبول مسئولیت های آینده به منظور بهره وری بیشتر در تأمین حفظ و ارتقاء سطح سلامت جامعه است. به همین منظور تمامی فعالیت های آموزشی و پژوهشی بایستی به گونه ای طراحی و اجرا گردد که به تقویت بینش و دانش جامعه نگری در ذهن استاد و دانشجو منتهی گردد [۵]. نهرینگ (Nehring) عقیده دارد دانشجویان در مقام دریافت کنندگان خدمات حرفه‌ای مدرسان، بهترین منبع برای شناسایی رفتارهای آموزشی مدرسان خود هستند. شناسایی مسائل موجود در فرایند آموزشی- مهارتی دانشجویان و سپس اقدام در جهت رفع و اصلاح آن موجب بهبود دستیابی به اهداف آموزشی و در نهایت تربیت افراد ماهر و ارائه ی خدمات پزشکی و مراقبتی با کیفیت بالا می گردد [۶]. دانشگاه های علوم پزشکی علاوه بر ارائه ی خدمات بهداشتی- درمانی به مردم، وظیفه ی مهم تعلیم و تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص مورد نیاز بخش های مختلف جامعه را نیز بر عهده دارند و این امر ایجاب می کند که آموزش های گروه پزشکی از الگویی تبعیت نماید که بتواند همه‌ی عوامل مؤثر در ارتقاء سلامت را در بر داشته باشد تا از این طریق دانشجویان گروه های مختلف علوم پزشکی بتوانند با مسائل جامعه دست به گریبان شده و مسئولیت واقعی خود را برای بهبود سلامت جامعه ی خویش بپذیرند [۷]. برنامه ریزان آموزشی باید بکوشند تا با مساعد کردن کردن زمینه برای استفاده ی بهینه از منابع موجود، شرایطی را فراهم سازند که دانشجویان بتوانند دانش و مهات لازم را برای حرفه ی آینده خود کسب نمایند [۶].

بنابراین پژوهش فوق به منظور بررسی وضعیت کارآموزی در عرصه، در حیطه های مختلف محیط، فراگیر و مدرس از دیدگاه دانشجویان سال آخر اتاق عمل و هوشبری دانشکده ی پیراپزشکی یاسوج انجام پذیرفته تا با شناخت ابعاد مختلف دوره کارآموزی در عرصه، نواقص، نقاط قوت و ضعف موجود در دوره ی مشخص شود و با ارائه‌ی آنها به مسئولین ذیربط تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف و تجدید نظر احتمالی در روش ها و رویه های موجود، اقدامات مؤثر صورت پذیرد.

روش کار:

پژوهش حاضر از نوع توصیفی- مقطعی است. جامعه ی آماری شامل همه‌ی دانشجویان کارشناسی سال آخر هوشبری و اتاق عمل می باشند که جهت گذراندن درس کارآموزی در عرصه، در اتاق عمل های بیمارستان های شهید بهشتی و امام سجاد (ع) یاسوج، مشغول بودند. تعداد نمونه های این تحقیق ۵۹ نفر می باشد که ۴۰ نفر از این تعداد را دختران و ۱۹ نفر را پسران

جنس، رشته‌ی تحصیلی و معدل کل دانشجویان با وضعیت کارآموزی در عرصه اختلاف معنادار آماری وجود ندارد ($p > 0/05$).

همچنین ۸۹/۸۳ درصد (۵۳ نفر) نیز حیطه محیط بالین (وجود امکانات رفاهی و آموزشی در محیط بالین) را ضعیف ارزیابی کرده‌اند. آزمون آماری به کار گرفته شده نشان داد که بین

جدول ۱: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر حسب رشته‌ی تحصیلی، جنس و معدل

رشته	تعداد - جنس		میانگین معدل	جمع کل (درصد)
	مؤنث	مذکر		
هوشبری	۲۰ (۶۸/۹۶)	۹ (۳۱/۰۳)	۱۶/۶۶±/۸۶	۲۹ (۱۰۰)
اتاق عمل	۱۹ (۶۳/۳۳)	۱۱ (۳۶/۶۶)	۱۷±/۵۷	۳۰ (۱۰۰)
جمع کل	۳۹ (۶۶/۱۰)	۲۰ (۳۳/۸۹)	۱۶/۹۱±/۹۳	۵۹ (۱۰۰)

جدول ۲: توزیع فراوانی نظرات دانشجویان در زمینه‌ی وضعیت کارآموزی

حیطه‌های مورد ارزیابی	خوب	متوسط	ضعیف
محیط بالینی	۴ (۶/۷۷)	۲ (۳/۳۸)	۵۳ (۸۹/۸۳)
فراگیران	۱۹ (۳۲/۲۰)	۷ (۱۱/۸۶)	۳۲ (۵۴/۳۲)
مدرس	۲۰ (۳۳/۸۹)	۱۴ (۲۳/۷۲)	۲۵ (۴۲/۳۷)

کرده بود اثرگذاری فعالیت مدیران و مدرسان در دانشکده‌های پزشکی در آموزش چشمگیر است، هماهنگی دارد [۱۲]. در بررسی دیگری که توسط خدیو و همکاران در زمینه‌ی ارزیابی آموزشی فیلد بهداشت در دوره‌ی کارآموزی و کارورزی به عمل آمد، نتایج نشان داد که ۸۰ درصد کارورزان از نحوه‌ی برنامه‌ریزی دوره‌های کارآموزی و کارورزی رضایت داشته‌اند که یافته‌های این تحقیق با نتایج پژوهش حاضر که کمترین ضعف را در حیطه مدرس داشته‌اند، هماهنگی دارد [۱۳]. همچنین نتیجه‌ی این تحقیق نشان داد انتظارات دانشجو از محیط بالینی ضعیف عنوان شده که با نتیجه‌ی تحقیق آقاخان‌ی و همکاران هماهنگی دارد [۱۴].

نتیجه‌گیری:

با توجه به نتایج حاصل از پژوهش فوق می‌توان اظهار نمود که بیشترین مشکلات و موانع موجود بر سر راه آموزش و کسب مهارت کارورزان در حیطه‌ی محیطی قرار داشته و عملاً نارضایتی بالایی داشته‌اند که این مسئله، توجه بیشتر مسئولین محترم ذیربط را به این امر می‌طلبد. همکاری پرسنل بیمارستان و متخصصین و شرکت دادن نظرات دانشجویان در امر برنامه و تعیین وظایف دانشجو در آغاز ورود به کارورزی حائز اهمیت است. همچنین با توجه به رضایت خوب واحدهای مورد پژوهش از حیطه‌ی مدرس و رضایت مندی آنان از برنامه‌های آموزشی موجود، تقویت برنامه‌های موجود و تأمین محیط‌های آموزشی استاندارد بایستی مورد تأکید قرار گیرد.

بحث:

بر اساس یافته‌های پژوهش فوق می‌توان این گونه استدلال نمود که عمده مشکلات فراگیران، مربوط به محیط آموزشی بوده که عمدتاً ناشی از نبود تجهیزات پزشکی و امکانات رفاهی محیط‌های آموزشی بوده است. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های تحقیق مرتضوی و همکاران (۱۳۸۱) در خصوص رضایتمندی کارآموزان و کارورزان پزشکی از آموزش در بخش‌های مختلف بیمارستانی هماهنگی دارد [۸]. همچنین در پژوهشی که ضیغمی و همکاران (۱۳۸۳) در شیراز انجام دادند نتایج نشان داد که مهمترین مشکل آموزش بالینی از دید دانشجویان به ترتیب شامل مشخص نبودن شرح وظایف دانشجویان، فقدان شناخت جامعه و بیماران از حرفه کارشناسی در حوزه اتاق عمل، ناهماهنگی بین آموخته‌های نظری و کارهای عملی بود [۹]. همچنین در تحقیق دیگری که توسط هادی زاده طلا‌ساز و همکاران انجام شد، نتایج نشان داد بیشترین نارضایتی مربوط به تجهیزات و امکانات بالینی بوده است [۱۰]. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که حیطه مدرس نسبت به سایر حیطه‌ها، کمترین ضعف را دارا است که این مسئله با یافته‌های تحقیق رایبسون و لوف و همکاران (۲۰۰۸) مطابقت دارد [۱۱]. به عقیده‌ی رایبسون اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها که به دانشجویان کارشناسی تدریس می‌کنند در آموزش دانش، مهارت‌ها و ارزش‌ها به ایشان، برای مراقبت ایمن از بیمار نقش مهمی دارند و آنها را در جهت به کارگیری توانائی‌هایشان یاری می‌کنند [۱۱]. نتایج این پژوهش همچنین با یافته‌های تحقیق یادآور نیکروش که بیان

پژوهشگران جهت اصلاح این وضعیت پیشنهاد می نمایند که مدرسین و سوپروایزهای آموزشی با ایجاد هماهنگی بین محیط‌های بالینی و دانشکده ها، می توانند نقاط ضعف و قوت محیط بالینی را برای آموزش مؤثرتر بالینی شناسایی و مرتفع نمایند تا دانشجویان امکانات و فرصت کافی برای انجام پروسیجرها را در بالین داشته باشند. تقویت جنبه های مثبت و اصلاح نواقص می تواند گامی مؤثر در زمینه ی ارتقاء کیفیت آموزش بالینی باشد و همکاری تیم بهداشتی - درمانی در جهت ارتقاء آموزش، با ارائه ی راهنمایی ها و تشویق های لازم در این زمینه تقویت گردد.

تشکر و قدردانی

این مقاله بر گرفته از طرح تحقیقاتی به شماره ی ۲۳/۵/۸۸۸ پ/مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج است. پژوهشگران تشکر و قدردانی خود را از تمامی همکاران شاغل در حوزه معاونت محترم فناوری دانشگاه و همه ی دانشجویانی که در اجرای این طرح ما را یاری نمودند اعلان می دارند.

References:

1. Varzeshnejad M, haghani F, hashemi M. Electronic education and nursing education. J Educ Ethics Nurs 2014; 3(2). [Persian]
2. Apple AL, Malcolm PA. Specialist education and practice in nursing: an Australian perspective. Nurse Educ Today 1998; 18(2): 144-52.
3. Hendricks-Thomas JM, Crosby DM, Mooney DC. Education in critical care nursing: a new beginning. Intensive Crit Care Nurs 1995; 11(2): 93-9.
4. Bjork IT. Neglected conflicts in the discipline of nursing: perceptions of the importance and value of practical skills. J Adv Nurs 1995; 22(1): 6-12.
5. M.J, Rosenberg. e-Learning: Strategies for Delivering Knowledge in the Digital Age; McGraw-Hill; Internet and Higher Education 5 (2002) 185-188.
6. Nearing V. Nursing clinical effectiveness investigation. j act Vanned Nurs 1990; 15:934-40.
7. Zoladle M, kamkar M, hosseini N. The impact of various obstacles in the implementation of community oriented medical education in Yasuj University of Medical Sciences from the viewpoint of faculty members and officials of Health & in 1997. The Fourth Congress of Tehran Medical Education, Medical Education Development Center; 2002 : 14. [Persian]
8. Mortazavi A, razmara A. Assessment of Satisfaction medical students of Education in departments of Emergency, outpatient hospital and outpatient units in community in Isfahan Ungcbviversity of Medical Sciences. The Fourth Congress of Tehran Medical Education, Medical Education Development Center; 2002: 12. [Persian]
9. Zeighami R, Fasele M, JahanmiriSh, Ghodsbin F. Nursing Students' Views of Problems clinical training. J Gavin Univ Med Educ 2005;30:51-55 [Persian]
10. Hadizadeh F, Firuzi M, Shamaeian R. The assess mint of clinical situation, view of Faculty Member of Galabad Nursing& Midwifery School. Iran J Med Educ 2005 ; 5(1) : 71-77[Persian]
11. Robinson Wolf Z, Baits J, Pitters M. Teaching baccalaureate nursing students in clinical setting: development and testing of the clinical teaching knowledge test. J Prof Nurs2008;25(3):130 -143
12. Yadavare nikraves M, biabangardi Z. Assessment of Management in community oriented Medical Education in Medical Faculty of University of Medical Sciences. The Fourth Congress of Tehran Medical Education, Medical Education Development Center. 2002, p: 208. [Persian]
13. Khedive R, khosravi SH. Assessment of Health education in Period of Social Medicine Internships in SHahrekord Medical Faculty 2002. First International Conference of Terms and change management in Medical Education, Tehran; 2002.
14. Aghakhani N, Baghaei R. Assessment of Clinical education problems ofviewpoint Medical Students of Uremia University of Medical Sciences. Congress new approaches Evaluation of Medical Education, Mashhad University of Medical Sciences.; 2010.
15. Frommelt K H M. The effects of death education on nurses. Attitudes toward caring for terminally ill persons and their families. American J Hosp Palliat Care.1991; 8(5): 37-43.

Status of internship clinical from viewpoint of Yasoj senior operation room and Anesthesia students

Mahmoody Z¹, Mahmoody F², Mobaraki A¹, MardanParvar H³

Received: 2/3/2015

Accepted: 6/7/2015

1. Dept of Anesthesia, Paramedical School, Yasuj University of Medical Sciences, Yasuj, Iran
2. Dept of Midwifery, School of Nursing and Midwifery, Yasuj University of Medical Sciences, Yasuj, Iran
3. Student Research Committee, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

Journal of Education and Ethics in Nursing, Volume 3, Number 3, Fall 2014

J Educ Ethics Nurs 2014;3(3):9-13

Abstract

Introduction:

Internships in the bedside Plays an essential role in Achievement students to Professional ability With regard to Importance of Viewpoint students in the education process for improving the quality of clinical education, this present study with the aim of study of Viewpoint of Final year bachelor operation room and Anesthesia students about internships in the clinical was performed.

Materials and Methods:

This is a cross - sectional study that Performed on 59 Final year bachelor operation room and Anesthesia students of you University of Medical Sciences in 2014. This sample of research's equal to Research community. Data collection tool is Researcher made, valid and reliable questionnaire consists of two parts, Include Demographic information and viewpoint of students about internships in clinical. Data collected by SPSS version 18 and Descriptive and inferential statistical methods was analyzed.

Results:

Results showed that 28.8 percent of students status of internships in clinical at low level, 23.72 percent at average level and 47.48 percent at good level Have stated so that 42.37 percent of Samples Stated Domain of Lecturer Poorly, 54.23 percent Stated Domain of Learner Poorly and 89.83 percent (Samples) Stated Domain of Environment Poorly. Between the sex, Field of Study and Grade point average with status of internships in clinical wasn't statistically significant difference.

Conclusion:

Based on findings of this study, Strengthening of existing programs, Providing Experienced human resources for environment clinical and Providing Standard educational environments is Recommended.

Keywords: Internships in Clinical, View Point, Operation Room Students, Anesthesia Students

* Corresponding author, Email: h.mardanparvar@nm.mui.ac.ir